

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ THU TRANG

ĐÔ THỊ HÓA VÀ SỬ DỤNG ĐẤT ĐÔ THỊ
Ở TỈNH THÁI NGUYÊN GIAI ĐOẠN 2010 - 2018

LUẬN VĂN THẠC SĨ ĐỊA LÝ HỌC

THÁI NGUYÊN - 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ THU TRANG

ĐÔ THỊ HÓA VÀ SỬ DỤNG ĐẤT ĐÔ THỊ
Ở TỈNH THÁI NGUYÊN GIAI ĐOẠN 2010 - 2018

Ngành: Địa lí học

Mã số: 8310501

LUẬN VĂN THẠC SĨ ĐỊA LÍ HỌC

Cán bộ hướng dẫn khoa học: TS. Vũ Văn Anh

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực, chưa được sử dụng và công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2020

Tác giả

Nguyễn Thị Thu Trang

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn, tôi đã nhận được sự quan tâm, động viên giúp đỡ của các thầy cô giáo, các nhà khoa học, đồng nghiệp, bạn bè và những người thân.

Lời đầu tiên, tôi xin bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc tới các thầy cô giáo là giảng viên khoa Địa lí - Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, đặc biệt là cô giáo TS. Vũ Văn Anh đã trực tiếp chỉ bảo, hướng dẫn, giúp đỡ và động viên tôi về mọi mặt để tôi hoàn thành luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu Trường trung học phổ thông Chuyên Thái Nguyên, Tổ Xã hội, các thầy cô giáo trong bộ môn Địa lí và các đồng nghiệp trong trường đã ủng hộ và giúp đỡ tôi về tinh thần, kiến thức và thời gian để tôi được học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ nhiệt tình của Sở Tài nguyên môi trường tỉnh Thái Nguyên, Cục thống kê tỉnh Thái Nguyên, Phòng Tài nguyên môi trường thành phố Thái Nguyên, Phòng Tài nguyên môi trường thành phố Sông Công, Phòng Tài nguyên môi trường thị xã Phổ Yên. Tôi xin gửi lời cảm ơn đến Ủy ban nhân dân phường Đồng Tiến, xã Hồng Tiến và các chủ hộ sinh sống tại đây đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình tới điều tra thực địa.

Cuối cùng, cho tôi bày tỏ lòng biết ơn tới gia đình tôi đã luôn động viên, chia sẻ, chăm sóc và tạo điều kiện cho tôi trong suốt thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Thu Trang

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC BẢNG	iv
DANH MỤC CÁC BẢN ĐỒ	v
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	vi
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Lịch sử nghiên cứu đề tài trên thế giới và ở Việt Nam.....	2
3. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu	5
4. Giới hạn nghiên cứu.....	5
5. Quan điểm nghiên cứu	6
6. Phương pháp nghiên cứu	8
7. Cấu trúc của luận văn.....	10
8. Đóng góp của luận văn	10
PHẦN NỘI DUNG	11
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ ĐÔ THỊ HÓA VÀ SỬ DỤNG ĐẤT ĐÔ THỊ	11
1.1. Cơ sở lý luận	11
1.1.1. Đô thị hóa.....	11
1.1.2. Sử dụng đất đô thị.....	21
1.1.3. Mối quan hệ giữa đô thị hóa và sử dụng đất đô thị	24
1.2. Cơ sở thực tiễn	26
1.2.1. Đô thị hóa và sử dụng đất đô thị ở các nước đang phát triển	26
1.2.2. Đô thị hóa và sử dụng đất đô thị ở Việt Nam	27
1.2.3. Đô thị hóa và sử dụng đất đô thị ở Trung du miền núi Bắc Bộ.....	29
1.3. Vận dụng chỉ tiêu phân tích đô thị hóa và sử dụng đất đô thị cấp tỉnh.....	30
Tiểu kết chương 1	31
Chương 2. ĐÔ THỊ HÓA VÀ SỬ DỤNG ĐẤT ĐÔ THỊ Ở TỈNH THÁI NGUYÊN ..	32
2.1. Nhân tố ảnh hưởng tới quá trình đô thị hóa ở tỉnh Thái Nguyên	32
2.1.1. Lịch sử phát triển tỉnh Thái Nguyên.....	32

2.1.2. Vị trí địa lí.....	32
2.1.3. Điều kiện kinh tế - xã hội	35
2.1.4. Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên	38
2.1.5. Đánh giá chung	39
2.2. Đô thị hóa tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018	41
2.2.1. Chức năng đô thị.....	41
2.2.2. Kinh tế - xã hội đô thị	42
2.2.3. Cơ sở hạ tầng đô thị	51
2.2.4. Cấu trúc không gian đô thị.....	54
2.3. Sử dụng đất đô thị ở tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018	58
2.3.1. Khái quát chung về sử dụng đất.....	58
2.3.2. Sử dụng đất đô thị.....	61
2.4. Môi quan hệ giữa đô thị hóa và sử dụng đất đô thị ở tỉnh Thái Nguyên	68
2.4.1. Đô thị hóa và sử dụng đất	68
2.4.2. Sử dụng đất đô thị và phát triển kinh tế - xã hội ở những khu vực đang diễn ra đô thị hóa	74
2.5. Đánh giá chung	80
2.5.1. Những thuận lợi và khó khăn trong đô thị hóa và sử dụng đất đô thị ở tỉnh Thái Nguyên.....	80
2.5.2. Những kết quả đã đạt được và những tồn tại cần khắc phục	80
Tiểu kết chương 2	83
Chương 3. ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP TRONG ĐÔ THỊ HÓA VÀ SỬ DỤNG ĐẤT ĐÔ THỊ Ở TỈNH THÁI NGUYÊN ĐẾN NĂM 2030	84
3.1. Cơ sở đề xuất giải pháp trong đô thị hóa và sử dụng đất đô thị ở tỉnh Thái Nguyên ..	84
3.1.1. Cơ sở pháp lí.....	84
3.1.2. Thực tiễn trong đô thị hóa và sử dụng đất đô thị tỉnh Thái Nguyên.....	85
3.1.3. Quy hoạch	86
3.2. Định hướng đô thị hóa và sử dụng đất đô thị ở tỉnh Thái Nguyên đến năm 2030.....	87
3.2.1. Định hướng phạm vi, chức năng đô thị	87
3.2.2. Định hướng phát triển kinh tế - xã hội đô thị	87
3.2.3. Định hướng sử dụng đất đô thị	88
3.2.4. Định hướng hạ tầng kĩ thuật và môi trường đô thị	88
3.2.5. Định hướng cấu trúc không gian đô thị	91

3.3. Giải pháp trong đô thị hóa và sử dụng đất đô thị ở tỉnh Thái Nguyên đến năm 2030.....	94
3.3.1. Giải pháp về đô thị hóa.....	94
3.3.2. Giải pháp về sử dụng đất đô thị.....	97
3.3.3. Giải pháp đột phá.....	98
Tiểu kết chương 3	100
PHẦN KẾT LUẬN	101
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	103
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1.	Dân số đô thị trên thế giới giai đoạn 1990 - 2018 và dự báo đến năm 2050....	26
Bảng 1.2.	Số đô thị trên 500 nghìn dân, giai đoạn 1990 - 2018 và dự báo đến năm 2030	27
Bảng 1.3.	Tỉ lệ dân đô thị phân theo vùng giai đoạn 2010 - 2018	28
Bảng 2.1.	Cơ cấu lao động phân theo khu vực kinh tế tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018.....	36
Bảng 2.2.	Tổng số dân, số dân thành thị, số dân nông thôn tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018.....	42
Bảng 2.3.	Quy mô dân số đô thị phân theo đơn vị hành chính giai đoạn 2010 - 2018.....	43
Bảng 2.4.	Tỉ lệ dân đô thị và tốc độ tăng dân số đô thị tỉnh Thái Nguyên phân theo đơn vị hành chính giai đoạn 2010 - 2018.....	47
Bảng 2.5.	Cơ cấu tổng sản phẩm trên địa bàn phân theo thành phần kinh tế giai đoạn 2010 - 2018.....	51
Bảng 2.6.	Số lượng đô thị của tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018, dự báo đến năm 2035	55
Bảng 2.7.	Diện tích, dân số, mật độ dân số, tỉ lệ dân đô thị ở 2 khu vực năm 2018	56
Bảng 2.8.	Quy mô và cơ cấu sử dụng đất tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018.....	59
Bảng 2.9.	Biến động đất theo địa phương tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018	60
Bảng 2.10.	Diện tích và cơ cấu sử dụng đất đô thị tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018	62
Bảng 2.11.	Cơ cấu đất đô thị phân theo khu vực đô thị ở thành phố Thái Nguyên năm 2018	64
Bảng 2.12.	Biến động diện tích đất đô thị thị xã Phổ Yên giai đoạn 2010 - 2018.....	66
Bảng 2.13.	Biến động diện tích đất đô thị tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018..	69
Bảng 2.14.	Cơ cấu đất đô thị phân theo các đô thị của tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018.....	70
Bảng 2.15.	Lí do và thời điểm thu hồi đất nông nghiệp ở phường Đồng Tiến và xã Hồng Tiến, thị xã Phổ Yên.....	75
Bảng 2.16.	Biến động đất nông nghiệp theo địa bàn nghiên cứu (Đơn vị: sào/hộ) ...	76
Bảng 2.17.	Tỉ lệ hộ dân sử dụng tiền đền bù theo mục đích	76
Bảng 3.1.	Định hướng sử dụng đất đến năm 2020 theo chỉ tiêu Quốc gia phân bổ và cấp tỉnh xác định	88

DANH MỤC CÁC BẢN ĐỒ

Bản đồ hành chính tỉnh Thái Nguyên	34
Bản đồ các nhân tố ảnh hưởng đến đô thị hóa và sử dụng đất tỉnh Thái Nguyên	40
Bản đồ đô thị hóa tỉnh Thái Nguyên năm 2010	80
Bản đồ hiện trạng sử dụng đất tỉnh Thái Nguyên năm 2010	80
Bản đồ đô thị hóa tỉnh Thái Nguyên năm 2018	80
Bản đồ hiện trạng sử dụng đất tỉnh Thái Nguyên năm 2018	80

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 2.1.	Số dân thành thị và tỉ lệ dân thành thị tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018	45
Hình 2.2.	Số lượng lao động phi nông nghiệp của tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018	48
Hình 2.3.	Cơ cấu lao động phân theo ngành kinh tế ở tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018	49
Hình 2.4.	Chuyển dịch cơ cấu kinh tế tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018	50
Hình 2.5.	Biến động diện tích đất theo địa phương tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2018	61
Hình 2.6.	Biến động diện tích đất ở thành phố Thái Nguyên qua các năm 2010 - 2018....	63
Hình 2.7.	Tỉ lệ dân đô thị, tỉ trọng kinh tế phi nông nghiệp và tỉ lệ đất phi nông nghiệp tỉnh Thái Nguyên năm 2010 và năm 2018.....	71
Hình 2.8.	Cơ cấu đất đô thị ở tỉnh Thái Nguyên năm 2010 và năm 2018	72
Hình 2.9.	Nhà ở của người dân trước và sau thu hồi đất nông nghiệp tại địa bàn nghiên cứu	78